7

Q. F. F. F. Q. S.

QUÆSTIONES DUODECIM

AB ILLUSSTRISSIMIS VIRIS

R.D. JOANNE-FRANCISCO IMBERT Universitatis Cancellario amplissimo & Judice, HENRICO HAGUENOT Decano admodum Venerando, ANTONIO FIZES, FRANCISCO DE SAUVAGES, FRANCISCO DE LAMURE, GABRIELE-FRANCISCO VENEL, CAROLO LE ROY Regis Consiliariis & Medicis, Professoribus Regiis meritissimis

PROPOSITÆ

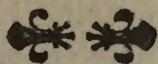
In Aulâ Episcopali Monspeliensi coram Illustrissimo ac Reverendissimo D. D. FRANCISCO-REGINALDO DE VILLENEUFVE Monspeliensium Episcopo, Comite Melgorii & Montisferrandi, Marchione Marquerosæ, Barone Salvii &c. & Regi à Consiliis Secretioribus

Pro Regiâ Cathedrâ vacante

Per promotionem R. D. JOANNIS-FRANCISCI IMBERT Professoris Regii clarissimi ad Cancellariatum dictæ Universitatis

Quas Deo favente, & auspice Dei-parâ, propugnabit in Almâ Monspeliensi Medicinæ Universitate triduo integro manè & serò, diebus scilicet 24°. 25°. & 26°. mensis Julii anni 1760

PETRUS-STEPHANUS CRASSOUS D. M. Monspeliensis.

MONSPELII,
Apud AUGUSTINUM-FRANCISCUM ROCHARD, Regis & Universitatis Medicinæ Typographum unicum 1760.

PETRUS-STEPHANUS CRASSOUS

VIRO OPTIMO **** AMICO SUO

S.

Plerique in votivis Tabulis nomen, genus, honores, opes, patrocinium denique ita ambiunt, ut non tam Mœcenati cuidam quam ſibi opus vovere videantur. At ego cum hoc-ce opus tibi vovi, amicitiæ ipſi vovi. Te amicum fidelem hucuſque expertus ſum : & quaſnam laudes hæc laus non complectitur ? noſti tu, nôrunt omnes (iique in iſtâ ſæculorum fœce pauciſſimi) qui jura amicitiæ, quid valeant, quantum valeant, ſentiunt.

Nec eo ſolum nomine hæ Theſes tibi nuncupandæ. Tu primos in Arte Medica greſſus direxiſti : ſtudia nempè ſuaſeras; &, ô! ſi magis obſequioſum habuiſſes Diſcipulum! opus iſtud pro temporis anguſtia minus concinnum, attamen & me & te magis dignum videri potuiſſet. Tu in innumeris quæ nos, fluxi ævi homunciones, undique circumvallant miſeriis, ægroto animo ſolamen attuliſti, in te ægritudinis dimidiam partem transferens. Tu me..... ſed quid ego imprudens ? amicitiæ bona tenebrarum magis Amica ſunt, quam ut in lucem proferantur. O amicitia! divorum munus egregium, in me tota rue; animum, pectus, me totum occupa. O Amice! in tuî ſinu (ſi umquam fata ſinant meliora) olim gratiſſime conquieſcent omnes cogitationes meæ. Vale, & me tantum ama, quantum à me amaris.

DABAM Monſpelii die 8a. menſis Julii anni 1760.

QUÆSTIO PRIMA.

Cujusnam explicatu difficilior sit, an deglutitionis, an respirationis mechanismus; & juxta quas leges utraque exerceatur functio?

1. EGLUTITIO est ea functio cujus ope tum esculenta, tum potulenta ex ore ad usque ventriculum deducuntur. Ea vero functio, qua aër alternis vicibus pulmones ingreditur, & ex iis eliminatur, respiratio audit: circa quam duo præprimis distinguntur tempora; alterum inspirationis quo fit aëris introitus, expirationis alterum quo ipsius exitus contingit.

2. Mechanismus est modus agendi organorum seu machinarum quibus potentia motrix applicatur. (Ill. Sauv. Physiol.) Ergo mechanismus deglutitionis & respirationis est modus agendi organorum seu machinarum variarum quibus potentia motrix sub binæ hujus-ce functionis exercitio, applicatur. Porro circa deglutitionis & respirationis mechanismum quæritur primum uter sit explicatu difficilior; quod quæsitum sic sequentibus solvimus.

3. Difficultas in explicando functionis datæ mechanismo, seu difficultas exponendi agendi modi organorum vel machinarum variarum, sub potentiæ motricis actuatione, datam functionem perficientium, eo minor est, quo perfectius, adæquatius, certius cognitus est eorumdem agendi modus. Ergo in data functione quo plura erunt ignota, minus bene cognita, dubia circa agendi modum instrumentorum quibus ea peragitur, eo explicatu difficilior erit functio hæc, alterâ. His præmissis evolvamus agendi modum eorum omninm quorum actioni debentur deglutitio & respiratio.

4. Deglutitio fit motu linguæ bolo alimentari onustæ, expansæ, & fornici palati applicatæ retractorio, successive postica versus bolum urgente; ampliatione sacci pharyngaei ad anteriora & superiora tracti

per musculos quibus os hyoïdes & larynx sursum & antice ducuntur; contractione musculorum laryngem retrorsum & inferne trahentium, nec-non contractione fibrarum muscularium pharyngis parietibus circumpositarum; quibus bolus acceptus trans laxatum constrictorem œsophagi adigitur; contractione ejusdem musculi suam ipsius relaxationem excipiente; tandem actione fibrarum œsophagaearum, tum circularium, tum longitudinalium successivâ, qua bolus ad ventriculum usque depellitur.

Interim dum hæc fiunt, impedit deglutiendorum per nares regressum velum palatinum sursum determinatum, deorsum tractum, expansum, atque ea pharyngæum saccum versus urgens; eorumdem vero in glottidem illapsum epiglottis depressa, laryngi summo, operculi exquisite conniventis instar, aptata, nec-non arytenoidaeorum contractio, ex *Boerhaavii* mente.

5. Declaratus variorum deglutitionis instrumentorum agendi modus multiplici argumentorum genere ita astruitur, ut de assignato mechanismo nullus sanior ambigat: hunc autem evincunt tactus, visus, digitus immissus, anatome, imitatio quorundam motuum deglutitoriorum in cadavere facta, morbi partium recensitarum.

6. Respiratio inspiratione & expiratione absolvitur. Inspiratio fit ampliato thorace per costarum elevationem, sterni dimotionem à columna vertebrali, contractionem diaphragmatis versus abdomen complanati, aëre tracheam tunc subeunte, & cellulas pulmonales expandente. Expiratio fit arctato thorace per costarum depressionem, sterni ad columnam vertebralem accessionem, diaphragmatis retrogressum, aëre ex ductibus pneumonicis arctatis tunc temporis expulso. Verum per quas potentias & quonam modo fiant præfatæ thoracis ampliatio & arctatio, plurimum ac varie controvertitur. Sunt qui independenter ab omni prævia corporis mutatione, aëris ingressum ex aëris interni rarescentia & suborta exinde resistentia minori perperam deduxêre; nullas insuper quibus loca intercostalia ampliari possint musculares potentias agnoscentes.

Præviam in corpore mutationem, quam in parietum thoracis extrorsum facta motione sitam esse volunt, admittunt reliqui omnes Physiologi: ast de vi qua aër pulmones ingreditur acriter litigant; alii pressum à thorace ampliato & ab abdomine elevato his circumfusum aëra compelli male perhibent in tracheam minùs resistentem; alii, & hi certè plurimi, aëris ingressum ex ipsius pondere & elasticitate repetunt verosimiliùs. Neque hi ultimi in omnibus etiam consentiunt: dantur enim gravissimi viri quibus inspiratorii sunt musculi intercostales externi & interni; sunt & alii notæ non levioris quibus externos inspirationi, internos expirationi famulari creditur. Nec idem est apud

hosce omnes numerus musculorum qui adhiberi debent. Quid dicam de aëre thoracico cujus existentia his admittitur, istis negatur? quid de musculis expiratoriis quos nullos esse quidam sentiunt? quid de prima inspiratione? quid de causa inspirationem & expirationem reciprocante? quid de viribus dilatatricibus pulmoni propriis, à veteribus nonnullis admissis & ab Authore nupero revocatis &c. &c.

7. Patet ex modo dictis in varias atque multiplices sententias Physiologos scindi, dum respirationis mechanismum explicare satagunt: patet plurima esse incerta, minus cognita circa numerum & agendi modum potentiarum quibus ea functio perficitur.

8. Collatis quæ in n. 5. & 7. protulimus, concludere pronum est majorem in explicando respirationis quam deglutitionis mechanismo subesse difficultatem: cujus binæ functionis leges nunc sunt expediendæ.

9. Modum quo peragitur deglutitio sufficienter exposuimus in n. 4°. Quo autem modo perficiatur respiratio declaraverimus, si iis quæ in n. 6°. diximus sequentia addamus. Elevari costas, sternum, musculorum intercostalium externorum & intercartilagineorum actione: deprimi diaphragma contractione propria: thorace his ampliato, aërem thoracicum, spatium majus nactum, rariorem factum minus resistere quam antea aëri externo qui glottidem, tracheam subire, & vesiculas pulmonales expandere debet: deprimi costas, sternum musculis intercostalibus internis, sternocostalibus, infracostalibus, cartilaginum restitutione: retrogredi diaphragma tum restitutione ipsius elastica, tum musculorum abdominalium actione: coarctata his thoracis cavitate, pressum aërem thoracicum superficiem pulmonum premere, ex quibus per tracheam glottidem &c. eliminabit aërem distendentem: concurrere etiam ductuum aëreorum constrictionem mediante musculorum mesocondriacorum, nec-non fibrarum cellulas pulmonales componentium, elastica, imò & juxtà quosdam musculari energia: tandem reciprocum esse motum inspirationis & expirationis ob vim stimuli alterne determinantis inspiratoriarum & expiratoriarum potentiarum actionem. Patet jam respirationis mechanismus. Ergo

Mechanismus respirationis explicatu difficilior est mechanismo deglutitionis, & habentur leges juxta quas utraque exercetur functio.

QUÆSTIO SECUNDA.

Salium ſyſtema naturale ordinare.

1. IN ſcientia naturali primum & ultimum quæſitum eſt methodus naturalis (Linn. claſſ. Plant.) In methodo naturali quacumque nulla valet regula *à priori*, neque una vel altera pars, proprietas, attributum, ſed ſolùm, ſimplex partium, proprietatum, attributorum omnium ſymmetria (Linn. ibid.) In ſcientiæ naturalis partibus excultiſſimis & omnium optime cognitis nondum detectum eſt ſyſtema naturale. Hinc patet penſi impoſiti præſtandi difficultas, explendi impoſſibilitas.

2. Præcipuæ de Salibus methodi ſunt Walleriana, Rouelliana & Linnæana. Wallerius in Mineralogia, Rouellius in Comm. Acad. Paris. ſalia tum naturalia, tum arte facta perſecuti ſunt; Linnæus in naturæ ſyſt. naturalia tantum. Salia varia ſyſtematice ordinaturi, ea ſequenti methodo diſtributa volumus, quæ nobis magis naturalis viſa eſt. Salia ſunt acida, alkalina, neutra; neutra ſunt Vitriolica, Nitroſa, Muriatica, Vegetabilia, Animalia, Arſenicalia. Hinc octuplici diviſione noſtra incedit methodus.

3. Salia ſunt corpora ſapida, aqua ſolubilia (vel ſoluta) criſtallos polyedras formantia. (Linn. ſyſt. nat.) Hic character, quamvis non omnibus ſalibus ſecundum omnes ſuî partes conveniat, nobis omnium optimus videtur, qui diſtributioni methodicæ præfigatur.

4. SECTIO 1â. SALIA ACIDA.

Acidum Vitriolicum. (Hùc acidum aluminis, ſulphuris.)
Acidum nitroſum.
Acidum muriaticum. (Hùc Sal ſuccini volatile.)
Acidum vegetabile. (Nunc naturale eſt in planta, ut in citro &c. nunc poſt fermentationem obtinetur ut Tartarus, Acetum.)
Acidum Animale.

SECTIO 2â. SALIA ALKALINA.

Alkali vegetabile vulgò ſic dictum. (Hùc nitrum fixatum, cineres clavellati, Tartarus alkaliſatus, &c.,
Al. minerale vulgò nuncupatum.
Sal *Tachenii.*
Al. volatile.
Sal alkali *Wallerii.* Natrum *Linn.*

Tartarus

Tartarus emeticus solubilis.
Tartarus martialis solubilis.
Nitrum arsenico-alkalisatum *Macqueri*.

Sectio 3â. Salia neutra Vitriolica.

Vitriolum *Linn.*
Alumen *linn.*
Scelenites *Linn.*
Tartaratus Vitriolatus. (Hùc Sal polycrestum *Glaseri*, arcanum duplicatum.)
Sal mirabile *Glauberi*. (Idem esse ac Sal lixiviale Tamarisci invenit ac demonstravit *Montetius* Chymicus peritissimus.)
Sal Sulphureum *Sthalii.*
Sal Calcis.
Sal Ammoniacale secretum *Glauberi.*
Sal Sedativum *Hombergii.*
Borax.

Sectio 4â. Salia neutra nitrosa.

Sal nitrosum terreum.
Nitrum *Wallerii.* (Hùc Sal Prunellæ, Crystallus mineralis)
Sal ammoniacale nitrosum.
Salia nitrosa metallica s. vitriola nitrosa.

Sectio 5â. Salia muriatica.

Muria *Linn.*
Sal febrifugum *Silvii.*
Sal ammoniacum.
Sal muriaticum terreum.
Salia muriatica metallica s. vitriola muriatica.

Sectio 6â. Salia neutra vegetabilia.

Salia tartareo-terrea.
Tartarus solubilis s. Sal vegetabile.
Tartarus regeneratus Ill. *Romiæi.*
Sal polychrestum *Saigneti.*
Tartarus ammoniacalis.
Salia tartarea metallica s. vitriola tartarea.
Salia acetosa terrea.
Terra foliata tartari.
Tartarus regeneratus, vulgo sic dictus.
Salia acetosa metallica s. vitriola acetosa.
Saccharum.
Sal essentiale Plantarum.

Sectio 7â. Salia neutra animalia.

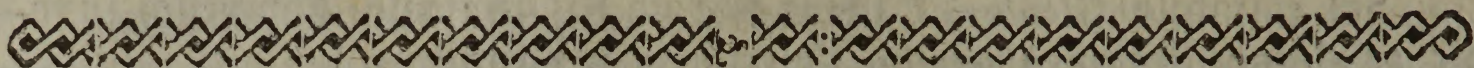
Sal Microcosmicum (V. Th. Ill. Venelii.)

SECTIO 8â. SALIA NEUTRA ARSENICALIA. *MACQUERI.*

Sal arſenicale neutrum nitroſum.

Sal arſenicale neutrum muriaticum.

5. Nos non latet multa hic deſiderari, talia ſunt ordinum caracteres, generum conſtructio ac notæ, ſpecierum ſub quolibet genere enumeratio, differentiæ, aliaque plurima, adeo (ut verbis utar Celebr. hujuſce licæi Profeſſoris) vaſtus fuit differendi campus, quem pro modulo expatiati ſumus.

QUÆSTIO TERTIA.

An Catalepſi Emetica?

1. NE ſub eodem morbi nomine plura morborum genera recenſeamus, quod in Catalepſi fecerunt antiqui & Neoterici plurimi, Catalepſeos genus ab Ill. Pathologiæ meth. Authore mutuabimur. Symptomata Pathognomonica ſunt ſenſuum internorum & externorum, nec-non motûs voluntarii abolitio, mira artuum ad ſuſcipiendos & retinendos motus inditos aptitudo & flexibilitas; ita ut toto paroxyſmi tempore, ſi ſibi-met-ipſi relinquatur æger, eundem ſitum ſervet quem primo invadentis morbi momento habebat, ſi vero ab adſtantibus in alio ſitu ponatur, eum facile ſuſcipiat, & niſi ab ipſo dimoveatur conſtanter retineat. (Path. meth. Seran. Theſ. Fernel. Path. Hiſt. 2. Ac. Par. A. 1738 & 42. Deydierus Conſult.)

2. Cæterum reſpiratio eſt nunc illæſa, facilis, nunc adeo debilis, ut abolita videatur. Pulſus modo lenis, lentus, pleniuſculus ut in ſomno naturali, modo naturali minor & tardior. Ægris de quibus mentionem injiciunt Ac. Par. Comm. oculi erant fixi, immoti, palpebræ apertæ. Mortui vero ritu jacebat *Fernelii* æger, qui prompte vorabat quidquid in os inſerebatur (Authorum modo citatorum Hiſtoriæ.)

3. Nunc ſimplex eſt Catalepſis (Act. Acad. Pariſ. A. 1738.) Nunc cum morbis aliis complicata: ut cum ſomnambuliſmo, cum mania & quartana (Ill. Sauv.) cum morbis convulſivis ſpaſmodicis obſervante *Deydiero.* Rurſus acutus nunc eſt morbus, nunc chronicus; recurrit ut plurimum per paroxyſmos modo frequentiores, modo rariores, modo febris quartanæ typum ſervantes. (Hiſtoriæ modo allegatæ.)

4. Catalepsim confundunt veteres ac Neoterici quamplurimi cum catocho, quem tamen ab ipsa separat corporis totius rigiditas. (Ill. Sauv.) Summam fovet morbus noster affinitatem cum extasi, quæ ex modo laudato Authore egregio ab ea disterminatur per phœnomena summam ad objectum aliquod attentionem indicantia, per miræ Cataleptorum flexibilitatis defectum, imo per corporis rigiditatem quandoque præsentem.

5. Quod Captalepseos causas attinet, unam tantum allegabimus quam memorant Historiæ præfatæ: scilicet curas, mœrorem, verbo animi pathemata tristia, anxia; ne fingamus, non referamus quid natura faciat aut ferat. Causam hujus-ce affectus proximam aliis lubenter relinquimus assignandam.

6. Gravis est affectus Catalepsis (Seran. Thes.) periculum non celerius nunc tardius involvens. Ad Epilepsiam, Dementiam non raro ducit, & sæpe affectu soporoso jugulat. (Ser. ibid.) in Phrenitidem abiisse legitur apud Acta Ac. Paris.

7. Catalepsim curaturus duo distingue tempora, paroxysmi nimirum & intermissionis. E paroxysmo si frequenter solis naturæ viribus æger emerserit, uti fieri solet, hujus finem expecta, & nihil molire nisi præ hujus duratione, vehementiâ, ægro timeas. In primo paroxysmo, quia minus adhuc in aperto est morbi indoles & gradus, ægro opitulaberis venæ sectione, si indicetur, & emeticis quibus nulla præstantiora remedia; datis in intermissione cortice peruviano, diluentibus, stomachicis, cephalicis. (Seran. Thes.).

E Catalepsi à phrenitide excepta, absque remediis convaluisse mulierem testantur Act. Acad. Paris.

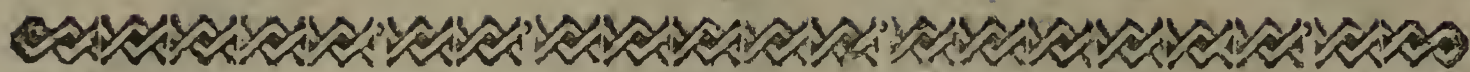
Venæ sectionibus iteratis in brachio, pede, collo, catharticis pluries repetitis, jusculis aperientibus, opiata ex Kina-kina, cinnabari & pulvere de gutteta, balneis subfrigidis, martialibus per longum tempus usurpatis remisisse catalepsim somnambulatoriam ferunt eadem Comment.

In Catalepsi epileptica, antispasmodicis, cephalicis, aperientibus, attenuantibus, stomachicis, Kinæ-kinæ, præire mercurium vitæ, s. pulverem Algaroth sic dictum, vult Deydierus (Consult. & Observ.)

Catalepsis quartanariæ paroxysmum pluries depulit exhibitum emeticum. In catalepsi (alia silemus medicamina) proficua, convenientia, curatoria sunt remedia Emetica. (Ill. Sauv. Class. morb.).

His felicium practicorum documentis & observatis innixi concludimus. Ergo

Catalepsi emetica.

QUÆSTIO QUARTA.

An Diabeti mercurialia ?

1. ESSENTIALEM Diabetis caracterem in frequenti copiosæ urinæ emissione reponit Ill. Pathologiæ meth. Author. Novissimæ verò de Diabete dissertationis Authori magis arridet sequens definitio. Diabetes est copiosa & velox urinæ vitiosæ excretio, potulentorum assumptorum proportionem longe superans, cum siti intensa & totius corporis colliquatione conjuncta.

2. Hujus affectus ut plenior habeatur notitia, juvat hîc, quod fecit *Listerus*, omnium accuratissimam *Aretæi descriptionem* subjungere. In primis morbi initiis os siccum, saliva albida, spumans, ut in sitientibus, præcordia gravia, calor aut frigus à ventre in vesicam tendens, sitis adhuc nulla, quæ tamen accedit in gradu primum mitiori, lotium paulo copiosius quam moris est effusum : crescente morbo calefactio parva sed mordax viscerum, abdomen rugosum, venæ extantes, totus corporis habitus gracilis, aucta insigniter urinæ profluvium & sitis: perfecto morbo velox colliquatio & festina mors, sitis intoleranda, potus copiosus, multitudini tamen lotii non respondens ; æger nec à mictu nec à potu inhiberi potest, qui si punctum temporis à potu temperet, mox faucibus est siccis, corpore arido & viscera ipsi sua conflagrare opinatur, omnia fastidiens & siti ardentissima divexatus; si vero à mejendo vel parum temporis abstinuerit, ipsi intumescunt lumbi, testes, ilia; succedente autem mictione urina ipsi cum calore funditur & subsident partes tumidæ. Durat æger aliquod tempus, licet non admodum diu cum dolore mingens, atque atrociter colliquatus.

3. Urinam à diabeticis redditam, potum qualis assumptus est referre vult Galenus: idem testantur *Fabri. Hildani*, *Trincavellii* & *Amati Lusitani* observationes. Silet ea de re accuratissimus *Aretæus*. Falsum esse quod potus mingatur immutatus asserit *Listerus*, qui diabeticis semper assignat urinam aqueam, sub-pallidam, nec omnino colorationem, quamvis vinum rubrum potârint; albidam, opacam vidit *Dodonæus* ; lenem, subdulcem esse vult *Listerus*; *Meadius* sapore, colore, & odore melleam.

4. Causas varias quibus natales debet hicce morbus numero plurimas non recensebimus.

Ex *Aræteo* morbus aliquis acutus qui in renes impetum fecerit, & in crisi aliquod malignum virus latenter reliquerit, venenum aliquod perniciosum ex iis quæ vesicam & renes infestant, morsus dipsadis diabeti

beti anſam præbere poſſunt. His cauſis addit *Liſterus* mala aliqua medicamenta, ut Antimonium diaphoreticum, mel crudum, & venenoſum, balſamum *Capivi* dictum, opium, vina arſenico vel ſulphuris fumo nimium medicata, medicamenta therebintinata, ſpiritus vini medicatos, & id genus plurima, tandem aquas minerales nonnullas.

Pro cauſa Diabetis proxima ſecretionem urinæ in renibus adauctam ponit noviſſimæ de Diabete Diſſ. Author, cujus ſecretionis augmenti cauſam eſſe vult tubulos renum uriniferos motu ſiſtaltico frequentius concitatos. Concitantur autem juxta ipſum à materia quadam vellicante vel in ipſis renum tubulis, vel in veſica urinaria hærente.

Diabetes valde periculoſus merito habetur affectus, quo ægros ſæpius mori quam ſervari videas. Contumax eſt, difficilis ſanationis, diutius plerumque perdurans, & medenti multum negocii faceſſens. Pro conſtitutione corporis laborantis modo citius, modo ſerius finem ſortitur. Tandem ſæpe lethalis cenſendus eſt pro cauſarum natura, intenſitate, & propter graviſſima quæ portendit mala. Cæterum multum omnino differt prognoſis prout ſubjecta reſpectu ætatis, corporis, habitus, roboris & naturæ differunt, & prout cauſæ atrociores vel mitiores ſunt tam ratione durationis quam eventus (Auth. modo citatus.)

In varias eaſque diverſas circa Diabetis curationem ſententias abierunt antiqui & neoterici. Authore Aretæo remedia quæ valent in hydrope valent & in Diabete, nec in bino hocce morbo diſpar eſt victus vitæque ratio... Ex Diſſertatione ab Illuſtr. hujuſce Unverſitatis Cancellario Archiatrorum olim Comite conſcripta, emetica, cathartica ex adſtringentium claſſe, martialia, mercurialia, cinnabarina, aliaque id genus aperientia, nec non ſale volatili oleolo turgida, nunc probe competunt; nunc vero lenientia, edulcorantia, incraſſantia, mucilaginoſa, abſorbentia & adſtringentia: quam quidem poſteriorem medendi methodum multo majori obſervationum numero confirmatam prædicat.... Lac, fructus varios, ut poma, limones, fragas, &c. aquæ incoctos, quæ potui datur, vinum meracius adſtringens, & hieram injungit *Liſterus*... Serum lactis aluminatum plurimum valere ad fluxum diabeticum ſiſtendum *Meadius* aſſeverat.... Ex noviſſimæ de Diabete Diſſertationis Authore, primo divertendi ſunt humores, & ad cætera cola derivandi, excitatis leniter alvi profluvio, diaphoreſi, ſudore, ſalivatione; ſecundo tollendus ille ſtimulus qui ductus urinarios juxta ipſum irritat; vel ſi expelli non poſſit materia vellicans, partis ſenſus obtundendus narcoticis, ſtupefacientibus; ſin aliter, ad inertiam reducenda eſt materies hujuſcemodi mucilaginoſis, gummoſis, farinoſis, gelatinoſis alimentis & medicamentis; tertio materia hacce ablata, vel in magno vitæ diſcrimine, etiam ſi ablata non ſit, cohibendus eſt fluxus diabeticus acidis, ſtipticis; quarto denique graviſſimis ſymptomatibus occurrendum. Adver-

ſus ſitim commendata vult idem Author aquoſa tepida, ſub-acidis maritata, ſerum lactis, decocta hordei, avenæ, panis dilutiora; potu parva copia ſimul ſed frequenter ingeſto. Cæterum mercurialibus tum externe tum interne adhibitis infenſus eſt quamvis luis venereæ ſuſpicio ſit in diabete... Non modo martialia ſed & mercurialia, imo frictiones quoque ex Unguento Neapolitano, modo ea qua decet prudentia adhibeantur, adminiſtrari poſſe conſtanter aſſeverat Clariſſ. Chiracius.... Diabetem hydrargiroſi ſanatum fuiſſe ex Authorum ſcriptis colligi dicit Lazermius, qui, ſi luis venereæ ſuſpicio ſit quæ diabetem producat, hydrargiroſim adhiberi poſſe, prudenter tamen ne mercurius diabetem ejuſque ſymptomata augeat, in ſuis morborum curationibus conſignavit. In tanta Authorum diſſidentia, trium hujuſce licæi profeſſorum praxi feliciſſima percelebrium authoritate rapti, huic quem fovet lues venerea concludimus convenire

Diabeti Mercurialia.

QUÆSTIO QUINTA.

An Scrophulis Mercurius?

1. SPECIES morbi Cachectici ſunt Scrophulæ ſeu Strumæ, quas cognoſces præcipue ex tumore glanduloſo, duro, renitente, mobili, cuti concolori, præſertim in colli glandulis, axillarum & inguinum conſpicuo; præterea fluxionibus oculorum, labii ſuperioris tumiditate, naſo mucum diſtillante cum rubore & dolore, genis latis, depreſſis temporibus, ventre tumido & duro, pedibus & manibus emacitatis, oſſibus flexis, tinea, herpetibus cruſtaceis, vultu pallido, virium languore, pulſu debili cum notabili functionum animalium læſione: quibus prægreſſis, in ſupurationem abire ſolent colli glandulæ, oculos corripit lippitudo, ectropium, corrugantur labia, mole augentur oſſium extrema, articulos ulcera adoriuntur, nec-non alias corporis partes, in ſocietatem veniunt tuſſis, febris; tandem macies, Maraſmus & Diarrhœa, mortis prænuntia, ægrum conficiunt. Deſcripta huc-uſque ſymptomata raro unà-incedunt. Hæc inter familiariora habeto tumores in colli glandulis; ſunt qui ſignum hoc-ce pathognomonicum haberi velint.

Communicatur hic-ce morbus. Conjux conjugi, nutrix alumno

illum transmittunt. Hæreditaria successione à patre in natos transit. Sunt Authores qui illum vix ac ne vix quidem communicari credant.

2. Externæ sunt Strumæ vel internæ, simplices vel complicatæ, benignæ vel malignæ, ulcerosæ, schirrosæ vel etiam cancrosæ, adhærentes vel non, hæreditariæ vel acquisitæ, recentes vel inveteratæ, essentiales vel symptomaticæ, sanguineæ vel phlegmaticæ.

Harum differentiarum signa enumeraturi, præcipuas seligemus, omissis quæ levioris momenti videntur, quæque de facili innotescunt. Simplices tumorem exhibent duriusculum, mobilem, superficiarium, circumscriptum, æqualem, absque rubore & dolore, glandulam tactu referentem, temporis lapsu schirrescentem. Si inflammatio accedat, quod aliquando fit, exurgit phlegmone spuria laudabili suppuratione terminanda. Non facit autem ulcus superveniens quominus hæc species benigna sit, pote quæ remediis facile cedat. Malignæ tument, dolent, rubent & sponte aperiuntur, duræ sunt, inæquales, profundæ, fixæ, adhærentes, numero multæ, brevi crescentes, in glandulis conglomeratis, partibus membranosis, tendinosis observatæ. Tumores aperti, si saniem emittant purulentam & fœtidam, partis texturam erodentem, ulcerosam speciem constituunt. Si margines ulceris callosi fiant & retorti, cum acutissimo doloris sensu, & humoris virulenti stillicidio, cancerosæ audiunt, colore nigricanti & venis lividis insignes. Complicationem cum lue venerea, scorbuto dignosces ex immixtis horumce morborum signis. Abdominis tensionem, fluxum chylosum, maciem, atrophiam, marasmum, tibi exhibebunt glandulæ mezenterii obstructæ. Hæreditariæ num sint, nec-ne declarabit ipse æger.

3. Causas agnoscunt Strumæ. 1°. Lympham acidam viscidiorem in suis vasis moras nectentem, ibique concrescentem. 2°. Aquarum haustum malæ indolis. 3°. Vitam in locis paludosis, uliginosis. 4°. Usum ciborum incrassantium, ut sunt fructus horræi immaturi. 5°. Chylum viscidum. 6°. Nutrices dum pueros lactant gravidas vel scrophulas. 7°. Febrem lentam, variolas, scabiem inveteratam, nec-non repercussum Erysipelas adstringentium ope.

4. Molestissimus est hicce morbus, & curatu difficilis. Variat periculum pro diversis speciebus, causa, partibus affectis, & ægroti temperamento.

Simplices sive benignæ haud difficile sanantur.

Malignæ magis habent periculi, magis & etiam si ulceratæ.

De Cancrosis vix ac ne vix quidem bene sperare licet.

Quæ hæreditariæ sunt nullam curationem admittunt nisi per longam tractationem: de iis quas nutrix puero communicat idem ferendum judicium.

Apud pueros, minus habent periculi. Puellis, ubi primum menstrua patiuntur, evanescunt Scrophulæ. Item in pueris, ubi semen emittere nôrunt. Quod *Faurum* impulit ut accusaret veluti Strumarum causam seminis refluxum in sanguinem.

Pueris familiaris, viros raro, si unquam, adoritur hicce morbus.

5. Curationem tradituri, si omnia remedia quæ hucusque tum ab antiquis, tum & à neotericis proposita fuere enumerare esset animus, in immensum excresceret thema hocce. Satis sit Bordevianam & Russellianam medendi methodum allegasse.

Bordevius tria in hocce morbo dinstinguit stadia. Primum illud est in quo virus scrophulosum, adhuc latens, & suis signis nondum sese manifestans difficile admodum & non nisi ab exercitatis in praxi viris dignoscitur.

Alterum est cum apparere incipiunt symptomata strumosa, glandulæ augeri, ulcerari, & alia plus minus vigere nostri morbi phœnomena.

Tertium denique cum morbus ad eum statum pervenit ut de illius existentia ne minimum quidem supersit dubium. scrophulas, tum augeri vel minui rarum. Stadium hocce frequentius observant practici; in quo remedia tantum palliativa adhibet Author prælaudatus. Sunt hæc diæta conveniens, lacticinia, cauteria, usus aquarum Baregiensium & *Bonarum*.

In 2°. stadio qui nihil aliud ipsi est præter febris depuratoriæ speciem, indicationes sunt morbum in suo cursu paulisper sinere, turbas nimias non excitare, & naturam in Febre salutari quam producit adjuvare. Omnem ipsi paginam implent Balnea aquarum Baregiensium, haustus earumdem, nec-non aquarum *Bonarum*, frictiones mercuriales, quibus in societatem veniunt amara, ut Kina-kina & absorbentia; præcedentibus vomitoriis. Quibus omnibus licet symptomata videantur augeri, nihil adeo metuendum est, postea enim sedantur, & curatio perfecta obtinetur. Aliquando curationem radicalem respuunt scrophulæ in secundo stadio, tunc palliativâ tractandæ. Hanc dabunt aquæ minerales supra dictæ, cum cautelis semper usurpandæ, tonica, absorbentia, purgantia, & præprimis cauteria.

Primum stadium illud est quod cognitu & curatu difficilius se præbet. In pueris qui à parentibus scrophulosis ortum duxêre difficile minus percipitur. Signa hujus-ce status diagnostica habebis, si palliditati, labiorum tumiditati, emaciationi & quandoque ingenii igniculis, addas voracitatem, vultum luridum, vocem raucam, verba pueri parentum suorum amasii molliuscula, scapulas elatas, & nescio quid sensu potiusquam dictu assequendum, quod hujus-ce morbi suspicionem injicit. In hoc stadio totus est Bordevius qui succum nutritium in melius mutet. Suadet remedia exhibere congrua parentibus, quod etiam in nutrice

nutrice fieri vult. Lacti muliebri, lac vaccinum, caprinum, & his panatellas ex pane bene fermentato, addito vini cocti pauxillo paratas præfert, nec non chocholatam & castanearum pultem. Cæterum in stadii hujusce curationem palliativam advocat cauteria, venerem si ætas ferat, aquas *Bonas* aut Baregienses, Balnea frigida.

Scrophulas sanat Russellius electuario ex Æth. Miner. Oculis Cancr. Antimonio crudo, Æthiope vegetabili, pulv. Viper. Syr. viol. parato, ad quantitatem nucis moschatæ assumpto, & usu aquæ marinæ ad unum, duos, tres-ve cyathos quolibet mane usurpatæ. Curationem claudit fuci marini embrocationibus & balneis in mari. Has methodos in eo convenire videmus, quod utraque mercurium sive in frictionibus sive intus assumptum exhibeat. Itaque horumce virorum authoritate, & innumeris quas ipsi aliique referunt observationibus suffulti concludimus. Ergo.

Scrophulis Mercurialia.

QUÆSTIO SEXTA.

Vires Opii, ejusque agendi modum exponere.

1. VIRES Opii sunt somnum conciliare; partium sensibilitatem minorem facere; illarum motum imminuere; excretiones omnes (sudore excepto quem promovet) sistere vel impedire; si paulo majori dosi assumatur stuporem inducere, si maximâ, homini pro veneno esse lethifero.

2. Signa Opii paulo majori copia vorati sunt ex *Aëtio*, somnus gravis, frigiditas, pruritus intensus ægrum nonnunquam excitans, corpus Opium exhalans, maxillæ inferioris laxatio, labiorum intumescentia, singultus, nasi distorsio, pallor, ungues lividi, divulsa præcordia, respiratio parva & frigida, denique convulsio.

3. Partes per quas in corpus agit Opium sunt sulphur volatile narcoticum valde resolubile & evaporabile, in quod statim fatiscit, ubi primum in corpus admissum est. Evincitur tales partes in Opio adesse ex odore tetro quem spirat, ex analysi chimica, ex eo quod virtutem suam acida ipsi partim suffurentur, ex iis denique experimentis quibus constat Opium si ope ignis vel alio modo quocumque sulphur suum amiserit, omne quod ipsi inerat somnolenti & nocivi deperdere.

4. Modum quo partes illæ effectus suos sortiuntur in corpore quod attinet, credimus partes nervosas ac membranaceas, ubi primum à sulphure illo narcotico afflantur, illico remitti ac relaxari; reliquas fibras nerveas per consensum eadem labe successive affici, ad usque cerebrum. Quæ opinio præ reliquis nobis arridet hisce potissimum de causis; Quia actio Opii prima fit in partibus quas primas tangit; Quia effectus exerit promptiores quam ut sanguinem intrasse vel ad cerebrum pervenisse potuerit; Quia sensus gravativus & compressivus circa ventriculum percipitur ab Opio largiori dosi assumpto; Quia nauseam, nonnunquam vomitum producit; Quia vertigo tenebricosa & stupor ab Opio inducta observantur, si in caute adhibeatur (qui effectus à stomacho pendent diffitente nemine;) Tandem quia in alia quacumque opinione explicari nequit quare Opii pillula, vix penitus nondum in ventriculo soluta, torporem inducat.

5. Dantur & alii agendi modi à variis Authoribus Opio attributi. Sunt qui credant Opium agere immediate in massam sanguineam; nec de ea quá in illam agit ratione inter se consentiunt, resolutionem non nulli, alii coagulationem, hi præcipitationem, illi rarefactionem accusantes. Hi omnes vapulant ab Etmull. qui in sua Dissertatione de virt ute Opii diaphoretica, evincit actionem Opii non immediate dari in sanguinem.

Alii existimant Opii effluvia sulphurea nervorum canales obstruere, & etiam fluidum nerveum cogere.

Tertia opinio est eorum qui illud medicamentum agere contendunt, non pariendo obstructiones, verum ipsas tollendo penitus, summa celeritate omnia permeando donec ad substantiam cerebri corticalem devenerit.

6. Enarratis Opii viribus & agendi modo, nonnulla de casibus in quibus convenit addimus.

Indicatur Opium quotiescumque gravissimi dolores ægrum vexant In insomniis & vigiliis nimiis. In sistendis motibus valde excedentibus, quibus nulla alia via auxiliari potest. Tandem in nimiis evacuationibus & humorum defluxionibus.

Prima indicatio satis superque patet ex iis quæ de modo operandi diximus n. 4. circa quam notabimus dolores hoc modo fere nunquam curari; sopiuntur tantum intacta mali causa. Radicitus curat ubi dolores à nimia fibrarum sensibilitate & irritabilitate suam mutuantur originem. Itaque in illis casibus, nec-non in aliis quibusdam, ubi symptomata violentiora mitiganda sunt ut tuto mali labes possit adoriri, & in iis morbis quos atrociores dolores ex benignis in lethales ferent, Opium adhibebis suffragantibus felicissimorum practicorum authoritate & ratione.

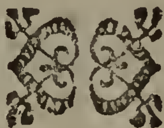
Quoad ſecundum cavendum eſt ut ait Celſus ne quem volumus obdormire poſtea excitare non poſſimus. Cave præterea ne Opium præſcribas in vigiliis quæ oriuntur à nimio humorum motu cerebrum verſus.

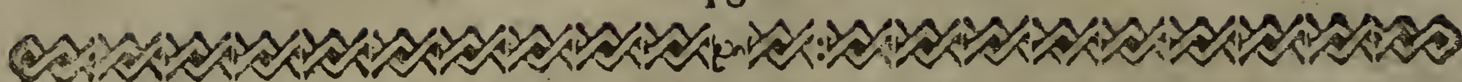
3°. Circa motus valde excedentes quos Opio vel tollere vel imminuere ſuſcipis, perpende num motus illi ſint ſalutares & à natura imperati, num vero ſint paſſiva ſymptomata. Evidens eſt poſteriora hæc tolli licere, econtra nefas eſſe naturam in ſuis operationibus turbare.

Ultimo tandem Opium evacuationes omnes (ſudoribus exceptis) quia ſiſtit, illud in alvi fluxu, Diſſenteria injungere poteris, ſed maximis cum cautelis. De uſu Opii in hiſce morbis non una eſt apud practicos ſententia. Sunt qui in his caſibus narcotica non vereantur vocare necrotica. Sunt & alii qui Deos omnes obſteſtantur ſibi numquam fere male ceſſiſſe illorum uſum. Hanc litem quia non niſi obſervatione dirimi poteſt, ad feliciores practicos lubenter demandamus.

Cum diximus Opium evacuationes ſiſtere, verum diximus; verum & etiam dicemus ſi addiderimus illud aliquando ſuppreſſas revocare. Hoc fit cum ob ſpaſmum fibrarum excretiones locum non habent. Quod fluxiones ſpectat, nocebit Opium in defluxionibus à partium reſolutione pendentibus, ſive in iis quas facit humor lentus, craſſus & viſcidus. Sileo illud virium augmentum quod Kinæ-kinæ inpertit. Sileo vim ipſi ineſſe qua motus non naturales quibus tamen aſſuevit natura inhibere novit. In genere vires ægrorum ſedulo perpendendæ, num ſint ferendo. Hinc liquet infantibus & ſenibus minus tuto exhiberi Opium, quamvis parca doſi ipſis quoque propinet *Wedelius*. Duplici modo exhibetur vel ſub forma liquida vel ſub ſolida &c. Quæ Opii vires obtundunt habebis inacidis omnibus, Caſtoreo &c. Si Opii effectus contrariis effectibus curare velis, aderunt ſalia volatilia urinoſa, ſtimulantia, emetica, cathartica, cliſteres acriores, veſicantia. Itaque.

Vires Opii, ejuſque agendi modum expoſuimus.

QUÆSTIO SEPTIMA.

Quanto majus ſit ſpontaneæ quam inoculatæ Variolæ periculum ?

1. VARIOLÆ ſunt phymata inflammatoria ad externum corporis habitum tertio quartove die ab invaſione febris phlogodeæ ut plurimum erumpentia, octavo die aut circiter in ſuppuratum abeuntia, tandem relictis ſæpe in cute, faciei præſertim, foveolis quarto ſupra decimum die ſub forma ſquammularum deciduarum evaneſcentia. (Celeberr. Lamurii Theſes pro Regia Cathedra vacante.)

2 Omiſſis Variolarum ſpeciebus, cauſis, & curatione, pote quæ hujus non ſunt argumenti, ad prognoſim properamus. Sub finem ſæculi XVI. ex Europa in Americam tranſiit virus Varioloſum. Graſſatum in recens detectas regiones contagium centum millia Indorum jugulavit in ſola Provincia *Quito*. (Condaminius in Act. Acad. Pariſi A°. 1754.) Lethalem fuiſſe huncce morbum omnibus omnino qui fluvii Amazonarum ripas incolunt ſe vidiſſe teſtatur modo laudatus Author. In Regionibus Orientalibus tertiam partem eorum quos aggreditur, huic ſuccumbere aſſeverat *Maitlandus*. Necrologos varios quos habet Jurinus, illum præprimis cui ſuum nomen præfixit *Needlettonius*, ſi conſulas, in Anglia quintam partem Incolarum quos corripuit morbus periiſſe videbis. Tandem ſi adoptentur Jurini computa, quæ cauſam Variolæ ſpontaneæ favorabiliorem faciunt, ſeptimam partem hominum in epidemiis vulgaribus e medio tolli concludere pronum erit. Silemus ſtrages alias quas edit hicce morbus, cum lethum non infert.

3. Nunc periculum quod incurritur dum Variolæ per inoculationem communicantur expendamus. Sed ante brevis Inoculationis tradenda hiſtoria. Adeo antiquitus uſurpata fuit Variolarum Inoculatio in Circaſſia, Georgia, & in iis regionibus quas alluit Mare Caſpium, ut primam illius originem qui detegere velit, is oleum & operam ludat. Olim in Græcia & apud Turcas viguerat. Sub finem ſæculi proxime elapſi Conſtantinopoli recepta. Antiquiſſima & etiam in Angliæ Provinciâ *Gallarum*. Apud Sinenſes jam invaluerat ineunte ſæculo XVII. ſi fides *Entrecolleſio*. A 1717 Europæ innotuit ſcriptis ab Emm. *Timoneo* & Jacobo *Pilarinio* ad amicos Medicos Epiſtolis. Inſignis Matrona Anglica quæ conjugem ſuum legatum apud Turcas comitata erat, in

Patriam redux, Variolas inoculandi methodum attulit, facto in filiam periculo. Vires acquirebat eundo Inoculatio magnatum & ipsius Reginæ exemplis suffulta. Verum ignorantiæ & superstitionis armis expugnata brevi occubuit. An. 1727 Gallias nostras in Epistola à Medico quodam ad *Dodartium* Archiatrorum Comitem scripta appulit. Mox à Theologis & viris in Arte medica Celeberrimis *Chiracio*, *Helvetio*, *Astrucio*, maximo cum plausu excepta, brevi idem fatum ac in Anglia experta est. Nunc vero undique accensa & novum nacta splendorem scientiarum & literarum face, illustrior exsurgit. Verbo ita in Anglia, Dania, Suecia, Hollandia, Helvetia, Republica Genevensi, Basileæ, Italia, Germania, invaluit Variolas inoculandi methodus, ut neminem hodie habeat infensum nisi qui imperitus & male superstitiosus sit.

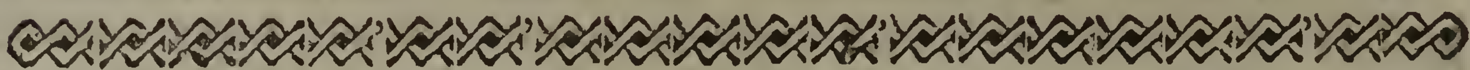
4. Non una est inoculationis methodus. Sinenses Gossipii ope pustulæ Variolosæ exsiccatæ pulvere onusti & in nares immissi hunc morbum communicant. Quæ methodus minus tuta videtur juxta experimenta apud Anglos in capite damnatis instituta. In Græcia & apud Turcas, materiem purulentam è phymatibus Variolosis recens extractam & adhuc calentem puncturis in varia corporis sede factis immittunt. In Anglia fuerunt qui Variolas inter se communicabant, brachio violenter perfricto supra pustulas exsiccationi proximas. Quas omnes methodos excepit tutior & salubrior, quam fere omnes jam recensitæ gentes adoptarunt. Sita hæc est (præparato primum subjecto per diætam & remedia generalia) in incisione in parte media & exteriore brachii utriusque infra deltoïdis tendinem facta, pollicem longa, qua cutis leviter scinditur; intra quam filum inseri debet ejusdem longitudinis ac incisio, materie purulenta è puero sano & Variolas benignas păsso, imprægnatum. Elapsis horis quadraginta imposita tolluntur fascia & splenium. Vulnus deligatur semel in die, ægro interim ab aere externo inhibito. Die 6°. vel 7°. apparet febris rarissime symptomatis gravibus stipata. Die 7°. vel 8°. fit eruptio, qua vigente, minus rubent inflicta Brachiis vulnera, è quibus virûs Variolosi maxima pars cum uberiori materiæ purulentæ proventu effluit. 10°. post eruptionem die consolidari videntur vulnera; decimo quinto in cicatricem abeunt; 20°. evanescunt. Sæpissime evenit paucissimis inoculatos laborare pustulis, viru omni per vulnuscula erumpente. Antequam hac de re finem faciamus, monendum est vix ac ne vix quidem foveolas in cute relinquere morbum huncce dum sic communicatur. (Condam. variæ Differt.)

4. Ex observatis Doctoris Angli Kirkpatrik., è mille inoculatis 8 periere. Alia vice intra duo millia duo tantum (id.) In Nosocomio Londinensi, quingenti sexaginta & sex pueri evasere uno excepto &

altero. Salisburii & Blandfortii è centum pueris, unam sibi sumpsit victimam Inoculatio. Ex *Langrishio* qui pueros mille inoculavit videmus unum periisse, reliquos evasisse. Idem Author è quingentis alia vice unum amisit. Chirurgus Anglorum Regis *Ramby* nomine plusquam octingentos vidit inoculatos ne uno quidem demortuo. Inter hæc computa medio sumpto, sequitur, adhibita inoculatione, rationem mortuorum ad eos qui evaserunt se habere ut 1 ad 376.

6. Collatis quæ in n. 2. & 5. diximus, patet periculum Variolæ spontaneæ esse ad periculum Variolæ inoculatæ ut 53 ad 1. Ergo patet

Quanto majus sit spontaneæ quam inoculatæ Variolæ periculum.

QUÆSTIO OCTAVA.

Num motus convulsivi sympathici, ut sternutatio, ex sola vi à stimulantibus impressa, sine potentiæ sentientis & moventis concursu possint intelligi?

1. MOTUS convulsivus est violenta partis muscularis contractio à voluntatis arbitrio non pendens..... Motus sympathicus is dicitur qui in partibus plus minus dissitis propter alteram affectam exoritur ..... De stimulantibus solo nomine abunde cognitis, satis sit annotasse ea duplicis esse generis, mechanica alia, alia vero Physica.

2. Si Tabaci Hispanici aut Pulveris Helleborini granum naribus indatur (ut exemplum ab Illustrissimo Professore Regio allatum retineamus) percipitur in ipsis irritatio, sequitur sternutatio per intervalla ingeminata. Quo in motu celerrime coarctatur pectus omne, concutiuntur valide truncus & caput, cursu fragoroso & rapido per nares erumpit aër, transitus loca everrens. Itaque impressione per stimulantes pulveres in membranam pituitariam facta, excitatur in pectore motus maxime notabilis. Quæritur jam utrum ex sola vi à stimulantibus impressa, sine potentiæ sentientis & moventis concursu ingens ille pectoris motus possit intelligi? cui quæsito ut fiat satis dicimus 1°. Pulveres sternutatorios esse tantum motuum præstitorum occasionem, neque eos pares esse qui talem effectum mechanice producant.

2°. Ad potentiam ſentientem ac moventem confugiendum eſſe ut motus illi intelligantur.

3. Probatur primi aſſerti veritas ex eo quod quantitas motus, dum pectus & corpus omne ſternutatione concutitur, portentoſe ſuperet quantitatem motus in Tabaci vel Hellebori grano naribus immiſſo præſentis. Cum autem cauſa effectum numquam producat ſe ipſa majorem, liquet motum concuſſorium pectoris pro cauſa agnoſcere non poſſe pulverum horumce ſtimulum. Neque dicatur vigere inter nervos olfactorios & reſpiratorios ſympathiam, atque ita fieri motûs illis impreſſi cum iſtis communicationem. Nam, data communicatione hacce, cujus indoles altis jacet tenebris ſepulta, non minus tamen mechanices regulis adverſatur ſtimulum nervis olfactoriis inditum, ita reſpiratoriis communicari, ut exinde ſequatur ſternutatio; cum priores nervi majorem nequeant poſterioribus motum impertire quam quem ipſi acceperunt. Si ab applicato nervis olfactoriis ſtimulo neceſſitate mechanica proficiſcatur motus pectoris concuſſorius qualem exhibet ſternutatio, cur ſub narium irritatione determinatus hicce pectoris motus ſemper excitatur, nuſquam vero tuſſis, ſingultus, oſcitatio & ſimilia? certe non minus ultimis his motibus quam ſternutamento inducendis inſerviunt nervi reſpiratorii. Cur etiam, cum reciproca ſit omnis communicatio, ſtimulus glottidi applicatus tuſſim tantum, ſternutationem nunquam parit? tandem cum pulvis ſtimulans naribus inditus, tum inſpirationis tum expirationis tempore in membranam pituitariam agat, cur conſtanti naturæ lege præcedit inſpiratoriorum, ſequitur expiratoriorum muſculorum actio, quæ determinato modo ſemper fit, non millenis aliis æque poſſibilibus?

4 Sequitur ex dictis (3) recurrendum eſſe ad potentiam ſentientem & moventem quæ ſcilicet ſub ſtimuli naribus applicati actione, hujus excutiendi neceſſitatem ſentiat, & organa ad hunc effectum obtinendum apta moveat. Hac poſita probe intelligitur cur præſente in naribus ſtimulo, ſternutatio conſtanter præ alia quacumque inſpirationis & expirationis ſpecie contingat, quæ nimirum una valet ſtimulum è naribus depellere. Militant eadem rationum momenta pro alio quocumque motu convulſivo ſympathico ejuſdem ac ſternutatio generis. Ergo]

Motus convulſivi ſympathici, ut ſternutatio, ex ſola vi à ſtimulantibus impreſſa ſine potentiæ ſentientis & moventis concurſu non poſſunt intelligi.

QUÆSTIO NONA.

An adstringentium, imprimis validiorum usus, in Hæmoptoïcorum curatione tutus sit?

1. HÆMOPTISIS, Hæmoptoe, Sputum cruentum morbus est de hæmorrhagicorum familia, cujus præcipuum symptoma est cruoris expectoratio. Expectorare dicitur is qui quidpiam cum tussi trans laryngem è pulmonibus ejicit. (Sauv. Thes.).

2. Hæmoptisis dividitur in periodicam, erraticam; activam, passivam; habitualem, accidentalem &c. Alia fit à causa externa, ab interna alia.

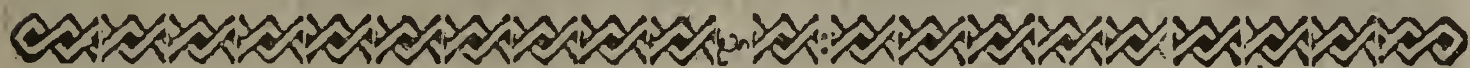
3. Ad hæmoptisim necessum est 1°. Ut sanguis in pulmonum cavo effusus sit. 2°. Ut ille identidem vi sufficienti foras tussiendo eliminetur. Effunditur autem per rixim, diœresim, diabrôsim & anastomosim: diapedesim etiam sunt qui admittant, sunt qui negant. Porro silemus principia numero plurima quæ vitiis jam dictis ansam præbent. Eliminatur vero sanguis effusus à natura molestum quem patitur stimulum avertere satagente tussis ope. Ergo causa hæmoptiseos proxima est naturæ conatus resistentiis major ad sanguinem in pulmonibus effusum mediante tussi foras ejiciendum.

4. Cave sanguinem è ventriculi & œsophagi cavo è faucibus & naribus posticis, nec non ex ore antico ejectum pro hæmoptisi vendites. Distinctionem dabunt hæmatemeseos, rascationis, & expuitionis signa, nec non allegatus hæmoptiseos caracter.

5. Prognosim quod attinet, non idem est in omnibus hæmoptiseos speciebus discrimen. Hæmorrhagiarum omnium periculosissima est hæmoptoe (Nenter.) Quæ periodice, & statis veluti temporibus recurrit, nullamque tussim aut dispnœam suspectam post se relinquit, minus habet periculi. Hæmoptoici à parentibus Phtysicis nati omnium facillime in Phtysim incidunt (Nenter) Hæmoptoe ab anastomosi minus periculosa est, quam quæ à rixi. Omnium periculosissima quæ à diabrosi inducitur (Sennert.).

6. Cum variæ sint hæmoptiseos causæ, diversas quoque adimplendas venire curationes necessum est. Huc tamen redeunt præcipuæ. 1°. Ut Sanguinis copia tollatur, orgasmus compescatur. 2°. Ut ejusdem affluxus copiosior, impetuosior à pectore ad exteriores corporis partes avocetur. 3°. Ut spasmodicæ constrictiones quæ sanguinem ad pulmones validius congerunt laxentur. Hæc omnia præstabunt venæ sectio repetita,

repetita, refrigerantia, nitrosa, extremitatum inferiorum & superiorum in aquam tepidam immissiones, cathartica mitiora, antispasmodica, anodyna & similia. Quod adstringentia spectat, in hæmoptoes curatione, si de mitioribus agatur, ea tuta esse ex practicorum observatis pronuntiamus; validioribus, pote quæ minus securam operam præstent, ex eorumdem observatis interdicentes nisi in summo vitæ discrimine. Patet jam num in hæmoptoïcorum curatione tutus sit adstringentium, imprimis validiorum usus.

QUÆSTIO DECIMA.

An evacuationes vulgo criticæ dictæ, quibus datis sæpe solvuntur Morbi tum acuti tum chronici, causæ sint an tantum effectus & signa restitutæ sanitatis?

1. QUÆRITUR (ut propositum problema exemplo illustremus) an in Morbo quocumque plethorico Catameniorum fluxus criticus Morbum solvens sit causa an tantum effectus & signum sanitatis restitutæ? respondemus fluxum Catameniorum criticum esse causam & signum, nequaquam vero effectum restitutæ sanitatis: quod sequentibus argumentis stabilimus.

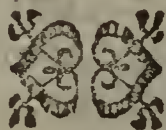
2. Morbus à plethora inductus est vel cum, vel sine infarctu locali. In 1°. casu natura ab exuperanti sanguine stimulata, salubri vasorum actione ita ad uterum sanguinem cogit appellere, ut sequatur Catameniorum fluxus qui Morbum solvat. Porro evidens est fluxûs hujus-cemodi beneficii tolli exuperantem sanguinis copiam, atque ita Morbi causam materialem. Ergo restitutæ sanitatis causa est in dato casu fluxus Catameniorum criticus. Est & etiam sanitatis restitutæ signum; etenim quidquid est alterius causa signum illius est: (Sauv. Path.) Ergo cum evacuatio Catamenialis critica sit restitutæ sanitatis causa, ipsius & etiam signum erit. Neque dixeris ideo fieri fluxum Catamenialem quia sanitas restituta est; atque ita hunc illius esse causam. Nam 1°. cum nullam aliam in dato Morbo plethorico factam fuisse evacuationem, neque alia quacumque via sublatam fuisse plethoram supponamus, præsente Morbi causa materiali, depulsum Morbum atque ita sanitatem restitutam fuisse dici nequit. 2°. Si restituta fuit sanitas, jam nulla est evacuationis hujusce

criticæ causa sufficiens; imo perperam ac morbosè instituitur à natura. 3°. Vigent Morbi symptomata donec absoluta fuerit evacuatio critica; & ea tantum omnino peracta, conticescunt. Ergo sanitas non restituitur nisi evacuationis uterinæ ope, sicque sanitas restituta evacuationis effectus non causa est.

3. Si cum infarctu locali sit morbus phletoricus; vel ex contingente evacuatione catameniali critica solvuntur infarctus & phethora, vel cessat primum infarctus succedente evacuatione critica, quæ Plethoram tollat. In 1°. casu ex jam dictis elucescit evacuationem criticam esse causam & signum sanitatis restitutæ, nequaquam vero ipsius effectum. In altero casu infarctum seu morbi congestorii depulsionem ab evacuatione critica quæ ipsam sequitur, atque eam pro causa occasionali agnoscit proficisci non posse satis superque patet. Nihilominus tamen restitutæ sanitatis effectus non est evacuatio critica per uterum facta, verum & etiamnum ipsius causa atque signum. Etenim ob Plethoram simplicem vel Cacochimiæ mixtam, in vasorum systemate auctam; vel ipsi denuo invectam per infarctûs resolutionem, sollicitatur natura ad Plethoræ hujusce ablationem, ut morbum quem mutavit, non superavit, penitus depellat, promoto criticè fluxu menstruo: ergo evacuatio hæc qua morbus ex integro judicatur sanitatis restitutæ causa est: esse & etiam ipsius signum, non esse vero ejusdem effectum ex argumentis modo allatis de facili comprobatur.

4°. Eadem aut similia valent rationum momenta pro morbo quocumque Plethorico, Cacochimico, detur infarctus localis necne; neque majori negocio evincitur evacuationem criticam qua solvitur morbus (sive per hemorragiam, vomitum, sudorem, urinas, alvum, ptialismum, expectorationem, fit hujus solutio) esse sanitatis restitutæ causam & signum, minime vero ejusdem effectum. Alia argumenta prætermittimus quibus thematis hujusce veritas astrui & etiam posset. Ergo

Evacuationes vulgo criticæ dictæ, quibus datis sæpe solvuntur morbi tum acuti tum chronici causæ sunt & signa, non vero effectus restitutæ sanitatis.

QUÆSTIO UNDECIMA.

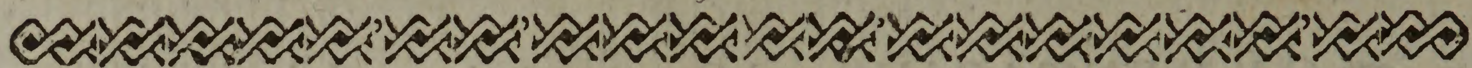
Commentarium tradere in hacce Hyppocratis verba (de rat. vict. in Morb. acut.) At numerum Morborum plurimorum plane declarare ſtudentes, non recte ſcripſerunt. Neque enim quis facile numeret, ſi quis ex eo Morbum æſtimet, quod ab altero re quâdam differat ; neque eumdem eſſe Morbum reputet, niſi eodem nomine nuncupetur.

1. COMMENTARIUS vel Commentarium eſt loci cujuſdam Authoris paulo obſcurioris dilucidatio. (Dictionar. Encyclop.) Itaque Commentarium tradere nihil aliud eſt quam explanare locum ita, ut circa Authoris mentem ne minimum quidem ſuperſit dubium. Ergo ſolutum erit problema, ſi ſenſum Hyppocratis (ſaltem quoad verborum vim) extra omnem controverſiam ponamus.

2. Librum ſcripturus Hyppocrates *de ratione victûs in Morbis acutis*, primo Cnidias ſententias [quid ſint Cnidiæ ſententiæ videre eſt apud Gal. in Hypp. Valleſium, Heurnium, alioſque Hyppocratis Commentatores, Gloſſatores &c.] omiſſionis vel negligentiæ arguit circa hoc argumentum : dein eas incuſat quod Morborum Hiſtorias habeant, quæ vel à minime peritis in Arte conſcribi potuiſſent ; videlicet quæ nimium in rebus levioris momenti immoratæ eſſent, gravioribus aliis levi pede tranſmiſſis ; ultimo tandem eas vituperat quod male diſtinxerint Morbos à Morbis, eoſque male definierint (Valleſius in Hypp.) Hâc in re bis peccabant juxta Hyppocratem Cnidiæ ſententiæ, & dum faciebant tot ſpecies Morborum diverſas, quot ſunt varietates vel leviſſimæ, & dum Morbos ex varia momenclatura numerabant ; nihil morati eumdem Morbum varios apud Medicos varia nomina ſortitum eſſe. Primi erroris exemplum ſatis commodum ſuppeditant Herniæ. Detur Hernia Inteſtinalis incarcerata Sphaceloſa. Nonne ridiculus ſit qui pro diverſa ſpecie nobis obtrudat eamdem Herniam cum levi differentia Inteſtini intra ſaccum à gangraena rupti ? Sic agebant Cnidii Medici ea de cauſa ab Hyppocrate merito vapulantes. Secundus error is eſt cum aliquis unum eundemque Morbum in duos tres-ve ſcindit, quia nempe apud Authores varios duo vel tria habet diverſa nomina : ut ſi v. g. Vitiliginem albam diſcretam Illuſtriſſ. Sauvageſii, Alphum Græcorum, Morphœam albam Arabum pro tri-

bus diverſis Morbis habeat. Nunc vero legatur denuo locus Hyppocratis allegatus; ſperamus fore, ut vel minime attendenti luce meridiana clariora ſint ipſius verba.

3. Si vero aliquis vellet ſenſum divi ſenis detorquere, & eo loco uti ad impugnandam nunquam ſatis laudandam methodum, qua morbi in claſſes, ordines, genera, ſpecies & varietates conjiciuntur, huic primo reſponderemus nativum & genuinum loci iſtius ſenſum eundum eſſe prorſus ac diximus: ſecundo, ſi obſtinato animo ſemper in Hyppocrate videre vellet quæ nuſquam ibi fuere, graviſſimas illi rationes lubenter exhiberemus quæ militant pro methodo cui adverſatur. Sed quia hæc non ſunt penſi impoſiti, præ nimia temporis anguſtia ad ultimam Quæſtionem nos denique proripimus.

QUÆSTIO DUODECIMA

Quos Morbos ex quibus Spinalis medullæ ejuſque Meningum affectionibus procedere conjectura aſſequi liceat? & an ad Artem promovendam utile futurum ſit ſi impoſterum frequentius in ſectis cadaveribus hæc pars denudetur?

1. MORBOS ab Spinalis medullæ ejuſque Meningum affectionibus procedentes cónjectura aſſequendos (Morbi enim quos à jam dictis affectionibus procedere evidens eſt à nobis non expetuntur.) nullos alios novimus præter dolorem Pictonum Colicum ſ. Rachialgiam Aſtrucii: Partium quibus Nervi ſpinales proſpiciunt Paralyſim, nec-non earundem Convulſiones. De quibus pauca diſputabimus, aſſignatis vitiis proëgumenis quibus Morbi jam dicti natales debent: theſim claudet reſponſio ad quæſitum de frequentiori medullæ Spinalis denudatione dum luſtrantur denatorum Cadavera.

2. Rachialgia cognoſcitur dolore Abdominis per preſſionem non ingraveſcente, ad pectus & artus expatiante, vario, fugaci, temporario, partes varias derepente invadente & deſerente, quas miſerrime excrutiat & unde abit ſanas dimittente & nulla in ipſis ſuî veſtigia relinquente, Paralyſi artuum ſæpius inferiorum terminari ſolito.

3. Miſſis hujuſce Morbi prognoſi & curatione quæ non ſunt hujus loci, ad cauſas rachialgiæ properamus ut vitium proëgumenum à quo illa procedit aſſignemus. Alii Bilem acrem ac mordacem haud exiguam,

in cavo Inteſtinorum contentam ea laceſſere, pungere autumant. Alii Bilem eandem intra Inteſtinorum tunicas aut duplicem Peritonæi vel Meſenterii membranam diffundi contendunt; cujus tenuiores partes non paucas celeri & ſubitanea quaſi metaſtaſi in Spinalem medullam rapi volunt, & facta Nervorum obſtructione vel compreſſione Paralyſim extremorum inducere.

Accuſat *Dubeſius* particulas è Mineralibus nonnullis exhalantes, inter ſpirandum, deglutiendum, imo per cutis ſpiracula intus receptas, in Stomacho, Inteſtinis, Meſenterio, Pulmonum veſiculis & vaſorum anfractibus nidulantes, quæ harum partium Nervos irritent, vellicent. Tandem *Aſtrucius* Rachialgiæ ſedem ponit in medulla Spinali, in cujus Cortice vel Membranis adeſſe vult infarctum ſanguineum, lymphaticum-ve, quo præſente, Nervorum Spinalium principia primum laceſſuntur, punguntur, ſtimulantur, unde dolores Rachialgici, quóque in dies aucto, tandem Spinalis medulla arcte comprimitur, unde Paralyſis, amara dolorum medela.

4. Inter hæc diſſidia circa doloris Pictonum Colici ſedem cum quadam veri ſpecie conjectari poteſt Spinalis medullæ Morbum eſſe Rachialgiam: probat Hiſtoria ægri ab *Aſtrucio* relata qui à gravi in Lumbos lapſu, cujus accidentia ad ſpeciem depulſa non perfectè tamen ſanata fuerunt, poſt plures annos ex improviſo Pictonum Colico dolore afficitur, qui dolor poſt adhibita incaſſum remedia plurima tandem in Paralyſim repentinam artuum inferiorum cum Veſicæ & Sphincteris ani pareſi abiit, Vertebris Lumborum eodem tempore incomplete luxatis & extrorſum protuberantibus. Probant & etiam Colicæ Pictonum ſymptomata quæ ex aliorum Authorum ſententiis non ſatis *Aſtrucio* intelliguntur: nec contrarium innuit medendi methodus quam *Dubeſius* multiplici ſucceſſu comprobatam clamat.

5. Partium quibus Nervi Spinales proſpiciunt, Convulſionem, Spaſmum, partium earumdem Paralyſim à vitiis medullam Spinalem ejuſque Membranas afficientibus procedere conjectari & etiam poteſt: quæ Morborum genera nec alia ratione, nec ab aliis cauſis proëgumenis inducuntur, dum à Spinali medulla proveniunt, quam dum affectis Encephalo ejuſque Membranis natales debent.

6. Nullus eſt dubio locus quin ad Artem promovendam utile futurum ſit ſi in poſterum medulla Spinalis ejuſque Membranæ, dum examini Anatomico ſubjiciuntur defunctorum Cadavera, frequentius denudentur: Quod toties præſtandum quoties ea fuerunt Morbi ſymptomata quæ vel leviſſimam affectæ Spinalis medullæ ſuſpicionem injiciunt. Vetat tempus plura profari de abſtruſiori hocce argumento; Quod à nobis ita fuiſſe tractatum fatemur, ut Manus à quo profectum eſt peritiſſima, etiamnum deſideretur. Aſſignavimus itaque

Quos Morbos ex quibus Spinalis medullæ ejuſque Meningum affectionibus procedere conjectura aſſequi liceat? *Et*, ſub quibus circumſtantiis, *ad Artem promovendam utile futurum ſit ſi impoſterum in ſectis Cadaveribus hæc pars denudetur.*

FINIS.

ERRATA.

Lectorem benevolum rogat Author ut Thesium lectioni Erratorum sequentium correctionem præmittere non gravetur; alia minoris momenti inter legendum emendaturus.

In Epist. nuncup. lin. 12. *augustia* lege angustia.
Pag. 4. Sect. 4. lin. 4. Parenthesi include Bourdelin. Macquer.
Pag. 4. lin. ult. Adde ad Alkali minerale referendum.
Pag. 5. lin. 7. *scelenites* lege selenites.
——— lin. 8. *Tartaratus* lege Tartarus.
——— lin. 12. Adde ad Tartarum Vitriolatum refer.
Pag. 10. lin. 20. *emacitatis.* lege emaciatis.
Pag. 11. lin. 30. *horræos* lege horæos.
—— 14. lin. 41. *terent* lege verterent.
—— 14. lin. 42. *authoriate* lege authoritate.
Pag. 15. lin. 27. *inacidis* lege in acidis.
Pag. 16. lin. 16. *amazonarum* lege amazonum.
Pag. 20. lin. 5. *hæmoptisis* lege ubique hæmoptysis.
—— 20. lin. 12. *dioeresim* lege diæresim.
Pag. 21. lin. 23. *beneficii* lege beneficio.
Pag. 21. lin. 28. *hunc* lege hanc.
Pag. 23. lin. *Hyppocratis* lege ubique Hippocratis.
Pag. 23. lin. 29. *paulo* deleatur.
Pag. 24. lin. 27. post *dolore* adde Epigastrii, dein totius.

FINIS.